

2. *Hjemmel for kommunerne til at foretage uanmeldt eftersyn uden retskendelse i virksomheder med henblik på at kontrollere løn- og arbejdsforhold*

2.1. *Gældende ret*

Efter lovforslagets § 11 a, stk. 1, i retssikkerhedsloven vil myndigheden – kommunen – fortsat kunne forlange at få en række oplysninger om borgeren fra andre myndigheder, m.fl. Oplysningerne skal være nødvendige for sagsbehandlingen og afgørelsen. Myndigheden kan desuden fortsat som led i kontrol indhente oplysninger om økonomiske forhold fra andre offentlige myndigheder samt arbejdsløshedskasser uden borgerens samtykke, jf. lovforslagets § 11 a, stk. 2.

Denne hjemmel til kontrol har vist sig ikke at være tilstrækkelig til at opfange den udnyttelse af det sociale- og beskæftigelsesmæssige system, der finder sted i forbindelse med sort arbejde. Kontrol med sort arbejde kan kun gennemføres ved uanmeldte eftersyn i virksomhederne.

Efter § 91 a i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. kan Arbejdsdirektoratet uden retskendelse foretage uanmeldte eftersyn i virksomheder for at registrere, hvem der er beskæftiget i virksomheden og de pågældendes tilknytning til virksomheden i øvrigt. Denne adgang svarer til andre myndigheders adgang til at foretage eftersyn uden retskendelse, f.eks. Told & Skat, Arbejdstilsynet og tilsynsmyndighederne efter lov om levnedsmidler.

2.2. *Lovforslaget*

Det foreslås, at kommunerne får samme muligheder for at foretage eftersyn i virksomheder på samme måde, som Arbejdsdirektoratet har mulighed for at foretage eftersyn efter § 91 i lov om arbejdsløshedsforsikring.

Da forslaget til den nye bestemmelse alene regulerer spørgsmål om stikprøvekontrol, skal der i overensstemmelse med almindelige lovgivningsprincipper ikke indhentes retskendelse. Hvis der før gennemførelsen af kontrolbesøget er begrundet mistanke om et strafbart forhold, kan der ikke som led i kontrollen ske adgang uden retskendelse. Spørgsmålet om adgang skal i så fald behandles af domstolene efter retsplejelovens regler om ransagning.

Regeringen lægger vægt på at styrke borgerens retssikkerhed, ikke mindst på grund af den stigende regulering af samfundet, herunder en stigende adgang til at indhente en lang række oplysninger om den enkelte borger. Regeringen har derfor nedsat Retssikkerhedskommissionen, som bl.a. har til opgave at overveje

hvilke hensyn, der kan begrunde regler om eftersyn uden retskendelse for forvaltningsmyndigheder, og om der kan opstilles nogle overordnede principper for tvangsindgreb. Nærværende forslag er således omfattet af Kommissionens arbejdsområde og vil – hvis der stilles forslag om ændringer på dette område – være omfattet af dette.

3. *Hjemmel til at straffe for grov uagtsom vildledelse af de sociale myndigheder*

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse, hvor efter grov uagtsom vildledelse af de sociale myndigheder kan straffes med bøde. Vildledelsen kan bestå i, at borgeren giver urigtige eller vildledende oplysninger eller undlader at oplyse om forhold, der har betydning for hjælpen.

I dag kan vildledelse af de sociale myndigheder udelukkende straffes efter straffelovens § 279, hvis det kan bevises, at borgeren forsætligt har givet forkerte oplysninger til myndighederne eller har undladt at oplyse om ændringer, der kan have betydning for den modtagne hjælp med den hensigt at påføre myndigheden et formuetab.

Efter gældende ret er myndighederne forpligtet til skriftligt at informere borgeren om, at borgeren skal oplyse myndigheden om ændringer i sin situation, der kan medføre, at betingelserne for at modtage den sociale ydelse ikke længere er til stede. Myndighederne har pligt til skriftligt at oplyse borgeren om, hvilke typer af ændringer der kan bevirke, at ydelsen ikke længere kan modtages. Myndighederne skal desuden oplyse borgeren om, at konsekvenserne af ikke at oplyse om ændringerne kan medføre et tilbagebetalingskrav og evt. straf for socialt bedrageri. Borgeren kan således ikke påberåbe sig uvidenhed i forhold til, hvornår der skal oplyses om ændrede forhold. Det kan derfor virke krænkende for befolkningens retsbevidsthed og tillid til velfærdssystemet, at myndighederne ikke har mulighed for at sanktionere de tilfælde, hvor borgeren groft uagtsomt har vildledt forvaltningen og dermed fået udbetalt en eller flere sociale ydelser på et uberettiget grundlag. Der henvises i øvrigt til afsnit 1.3. om borgerens oplysningspligt og afsnit 1.6. om myndighedernes oplysningspligt.

Da de øvrige bestemmelser i særlovgivningen om straf for groft uagtsomt at vildlede offentlige myndigheder alene giver mulighed for at idømme bødestraf, foreslås det, at bestemmelsen om straf for vildledelse af de sociale myndigheder udformes i overensstemmelse hermed. Simpel uagtsomhed i relation til vildledelse af de sociale myndigheder er således straffri.